

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2. gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 4. novembra 1874.

Obseg: Važen korak o zboljššanji živinoreje v Avstriji. — Postava od 26. septembra 1874, veljavna za Kranjsko, s katero se razpisuje cestni policijski red javnih nedržavnih (necinarskih) cest. — Zapisnik 31. odborove skupščine slovenske Matice 9. oktobra 1874 leta. — Pibirki iz knjig, pa „sine ira et studio“. — Čedalje več dela, čedalje več plačila: to je avtonomija naših županij! — Iz deželnih zborov. — Iz sodnijskega življenja. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Važen korak o zboljššanji živinoreje v Avstriji.

Iz Gorice 1. novembra.

Naznanite drage „Novice“ tudi živinorejcem slovenskih pokrajin veselo novico, da je c. k. ministerstvo kmetijstva sklenilo, resno poprijeti se zboljševanja živinoreje sploh v Avstriji. Res je že ministerstvo dokaj denarne podpore podelilo kmetijskim družbam za pospeševanje živinoreje, in ne moremo tajiti, da ne bi se spoznal že sedaj kaki vspeh požlahnevanja goveje živine. Vsem tem pa je ministerstvo, posvetovaje se z odličnimi živinorejci sprevidilo, da celemu delu požlahnevanja pomanjkuje prave podlage, to je določnega načrta postopanja. Zato je zbralo najodličnejše profesorje kmetijstva na Dunaji, kakor dr. Wilkens-a, vladnega svetovalca prof. Hecke-ta, prof. dr. Moser-ja, vse iz visoke šole kmetijske na Dunaji, prof. živinozdravniške šole Bruckmüller-ja itd. v posebni dogovor. Ta zbor je sklenil, da se ima napraviti glavno delo, v katerem imajo biti popisana vsa goveja plemena cele Avstrije. Na podlagi znanstvenega preiskovanja raznih govejih plemen bo mogoče stalno spoznati in pozvedeti vrednost naše avstrijske živine in določiti, s kakošnim plemenom se ima požlahnevat to ali uno domače pleme. Za vse južne dežele je visoko c. k. ministerstvo kmetijstva hotelo izročiti znanstvena preiskovanja govedoreje gosp. Povšetju, ki pa ni mogel sprejeti mu ponujenega posla, ker bi moral popustiti sedanjo učiteljsko službo. Po dogovoru z visokim ministerstvom je sedaj vendar gosp. Povše prevzel deželo Goriško, Gradiščansko in okolico Tržaško. Nadjamo se, da bo vstregel željam ministerstva, da prevzame po dovršenih znanstvenih študijah govedoreje na Goriškem, tudi vsaj Kranjsko, če že tudi ne Istrije in Dalmacije, kar ministerstvo želi. Res smemo biti Slovenci ponosni, da imamo tako vrlega rojaka v naši sredini, kateremu ministerstvo zaupljivo izročuje tako velevažni znanstveni posel, in kolikor mi poznamo njega, zagotovljeni smemo biti, da je on pravi mož, ki bo znal ministerstvu povedati, kaj pomanjkuje naši govedoreji in kako da se ima požlahniti.

Kot velik prijatelj živinoreje in prepričan o veliki važnosti govedoreje se nadejam boljše prihodnosti v tej prevažni stroki gospodarstva, ker imenovalo je ministerstvo za druge glavne pokrajine cesarstva odlične

možake, kakor na pr. prof. Kaltenegger-ja, katerega poznamo kot izvrstnega strokovnjaka v živinoreji iz Altenburške kmetijske akademije in družih njegovih znanstvenih spisov.

Postava od 26. septembra 1874,

veljavna za Kranjsko,

s katero se razpisuje cestni policijski red javnih nedržavnih (necinarskih) cest.

I. Določila, kako je odvracati cestne pokvarbe.

§. 1. Kedar se ali nalašč ali zaradi pomanjkanja dolžne skrbljivosti pokvari cesta sama ali pokvarijo k cesti spadajoče stvari, kakor so: pocestni banketi, zidani parapeti in podporni zidovi, odrivači, držaji, koli, zasajeni zato, da bi se z njimi odvrnila kaka nesreča, potem: sopôtnice (kanali), mostovi, obcestna rovišča, miljski kazalniki, cestne roke, snežni drogovi, razdelilni koli, deske z imenom kacega sešča in svarilne deske, cestarske ali mitne hiše s tarifnimi in prepovednimi deskami vred, spadajočimi k tem hišam, drevo-redno drevje, na cesti ali ob cesti zasajeno, in leseni koli itd., tedaj se vselej take vrste pokvarba, ako ne spada pod občni kazenski zakon, imenuje prestoppek čez cestno policijo, ter kaznuje se po §. 27. tega zakona. Poleg tega je krivec tudi dolžan povrniti storjeno kvaro (škodo).

§. 2. Prepovedano je, živino pasti na pocestnih banketih, njenih obronkih in obcestnih roviščih, ter nikdo ne sme samovoljno rabiti ondod rastoče trave.

§. 3. Obcestna rovišča, preko katerih kolovozniki na kakošno cesto ali vozni potje držé k zemljiščem ali k poslopjem, naj se ali premosté ali žlebu podobno potlakajo ob trošku tistih, ki so dolžni vzdržavati dotični kolovoznik, in oziroma ob trošku dotičnih gospodarjev, katerih so zemljišča ali poslopja.

Vsacemu je prepovedano, voziti čez obcestna rovišča, ako niso premoščena ali potlakana.

Premostiti ali potlakati jih je treba vse na tanko tako, kakor ukaže cestna uprava, in držati se je potrebnega prečnega prekroja (profila).

§. 4. Ceste, katere držé skozi gozd ali po tleh, kodar poprejšnji gozd na novo raste, ali kodar se gozd zdaj prvič izpodreja, treba, da imajo na vsako stran vnanjega rovišča praviloma po dva sežnja na široko svetlobe.

Ako bi se zahtevala drugačna svetlobna širjava, naj se ob vsacem slučaju posebno o tem komisijonalno razpravlja ter k razpravi pokličejo vsi, katerim more kaj do tega biti, in ako bi se dogovor ne mogel z lepimi besedami dognati, potem naj to stvar politično oblastvo razsodi.

§. 5. Plotovi in seče naj praviloma bliže ne stojé nego li pol sežnja daleč od vnanjega robú obcestnega rovišča, ter največ visokosti smejo imeti po 4 čevlje.

Seče niso dovoljene ob taci cestiščah, koder sneg rad zameta.

§. 6. K okrajnim cestam se čez en seženj blizu vnanjega robú obcestnega rovišča ne sme staviti nobeno novo poslopje, prezidovanje ali prizidek, nobeden zid ter nikakoršno oplotje, in ako bi se pokazali posebnega ozira vredni vzroki, smejo se izimki dovoliti samo tedaj, če je poprej dobljena privolitev političnega oblastva in tistih organov, katerim je izročena cestna uprava.

Te organe je pri taci stavbah treba privezati k ogledu, kateri naj se vrši na samem mestu.

§. 7. Porabljavati cestišče, pocestne bankete, obcestna rovišča in mostove, tja kopičiti gnoj in drugo nesnago, tja skladati drva, zidarsko kamenje, pesek, prst in grámos (šuto) ali po polji nabrano kamenje, drva z bregov spuščati na cestišče, tja navračati strešno kapnico in druge tekočine, ter sneg, po strehah ali pred samimi hišami in po dvoriščih ležeč voziti na cestišče, na pocestne bankete in mostove, gnojnico iz hlevov navračati na cesto ali v obcestna rovišča, in cesti sploh jemati širjavo, ter še posebno jo prioravati, odtočna rovišča z jezovi pregrajati ali jih zablátiti, — vse to je prepovedano, in prerediti je, da se odpravijo vse take nerednosti, in ako je treba, da se v poprejšnje bitje vse zopet popravi ob troških tistega, kdor je to zakrivil.

§. 8. Po cesti na vlak voziti drevesa, hlode in druge take stvari, katere cestišču delajo kvaro, vse to je prepovedano, razen kedar je sanéec.

§. 9. Prepovedano je, hitro voziti po lesenih mostovih.

§. 10. Praviloma naj vsak voz ima cokljo.

V pridržavanje koles smejo biti samo cokle ali drsniki (žlajfi), in ti samo tako, da se kolesom ne zapre vsa vrtečnost.

Zavornice ali zapenjači se ne smejo nikoli rabiti, a zavórne (ledne) verige samo tedaj, kedar je žledíca.

§. 11. Vsi nakladni vozovi, kateri služijo v obrtni prevoz, treba, da brez ozira na težo naloženega blaga, ako jim je napreženih več nego li dva konja, imajo konči (vsaj) po štiri palce široka platišča, in to določilo dobode moč dve leti po razglasu tega zakona.

Priprežni konji, na večih klancih ali ob vremenskih nezgodah najeti se ne štejejo k pravilni upregi.

Določilo o širokejših platiščih se ne razteza na vozove domačega gospodarstva.

§. 12. Ploskev kolesnega okova pri vozéh vsake vrste naj bode napravljena brez vzbóknjenih, okroglo napetih poviškov ter brez venkaj moléčih žrebljev in vreteničnih (šravfovih) glav. (Dal. prih.)

Znanstvene stvari.

Zapisnik

31. odborove skupščine slovenske Matice

9. oktobra 1874. leta.

Ko so se bili zbrali gg. odborniki: dr. J. Bleiweis, Šolar, dr. Vončina, Marn, Žakelj, Praprotnik, Močnik,

Vavrú, dr. Strbenec, dr. Poklukar, Vilhar, Sovan in Tušek, je odprl prvosednik g. dr. Costa skupščino ter najpoprej naznanil, da se je dr. Razlag odpovedal odborništvu in da je mesto njega stopil v odbor profesor Žolgar, ki je bil dobil pri obnem zboru za izvoljenimi odborniki največ glasov. Odbornika g. Parapat in g. Majciger naznanjata, da jima ni mogoče v skupščino priti. — Zapisnik 30. skupščine se brez opazke potrdi.

Prvosednik bere prošnjo šole v sv. Vidu pri Brdu, naj bi jej Matica kaj svojih knjig podarila. Razgovarjajo se o tem dr. Costa, Močnik, dr. Poklukar in Šolar. Dr. Poklukar svetuje, naj se jej pošljejo vse po Matici izdane knjige, ako šolska knjižnica pristopi k Matici kot letnik. Ta predlog se je tudi sprejel. Nadalje pové prvosednik, da je Matica dobila iz Dunaja pohvalno pismo od lanske svetske razstave.

Potem se je prešlo na dnevni red.

1. K otvorenju vseučilišča v Zagrebu gredó gg. prvosednik dr. Costa in nekateri odborniki na lastne stroške, da zastopajo tam Matico, in to z adresno, katero bo g. prvosednik sam sestavil.

2. Odbor je sklenil prihodnje leto nadaljevati Atlant, ter izdati Škandinavijo, Britanijo in Francosko.

3. Schödler se letos ne more dovršiti, ker so nam podobe prekasno prišle iz Brunšvika. Njegova botanika (prevod Tuškov) in zoologija (prevod Erjavčev) se boste izdali leta 1875.

4. Kersnikovo Avstrijsko povestnico so presojevali trije strokovnjaki. Gospod pisatelj je nekoliko prenaradil rokopis po željah gospodov presojevalcev, ter g. prvosednik svetuje, naj ga Matica sprejme. Odbor ga tudi soglasno sprejme. Ta povestnica se bo izdala za 1875. leto.

5. Za dr. Šubičev spis „o telegrafiji“ se bo iskal lesorezec, ki bi podobe napravil. Če se bo mogel dobiti in če ne bo predrag, se bo spis tiskal v letopisu 1875. leta v tem slučaju, ako bo gospod pisatelj hotel zadovoljevati se z nagrado 33 gold. za tiskano pôlo tako, da se odštejejo od tega plačila stroški za podobe.

5. Odbor je sklenil zaostalo letnino iztirjati, in sicer najpoprej po časnikih opomniti tiste, ki še niso plačali, da naj plačajo.

6. Gosp. prvosednik naznanja, da je v odborovem imenu prevzel Cafovo zapuščino.

7. Proračun za 1875. leto se napravi.

8. Gosp. Križnik v Motniku prosi kaj nagrade za nabiranje narodnega blaga. Dosodi se mu v to imé 30 gold.

9. Tajnik naznanja, kaj in kako misli obnem zboru poročati, ter med drugim tudi pové, da je od 4. marca 1874 pristopilo 90 novih letnikov in 2 ustanovnika. Odbor pritrdi njegovemu poročilu, ter ker ni nobenega predloga več, končá g. prvosednik sejo.

Slovstvene stvari.

Pobirki iz knjig, pa „sine ira et studio.“

Te dni smo dobili v roke Primorskega slov. zakonika XVIII. izdatek, kateri pod št. 21 obsega razglas Tržaškega mestodrštva *) o podporščinah (subvencijah)

*) Pri tem izrazu utegne kdo otresti z glavo; ali naj nam pové boljega. Za „Statthalter“ locum tenens reči: namestnik — tó ne gre, ker namestnik je „Stellvertreter“. namesništvo toraj „Stellvertreterschaft“. In če kdo za „Statthalter“ vzame besedo: namestnik, kako poreče: „der Stellvertreter des Statthalters?“ Vsaj ne namestnikov namestnik! Tudi s pristavkom: cesarjev na-

Njiva se že pred zimo globoko preorava in dobro pognoji; posebno primerna za gnojenje take njive je mešanica guano-ta in fosforovih tvarin, tedaj zmletih in razkrojenih kosti. Kmalu zrastejo peresa po 3' dolga, katera se potem obrezavajo. Vsakih 6 tednov se morejo zopet nova peresa obtrgavati. Rastlina je ob času cvetja kaj lepa; v prvem cvetji višnjeve, potem rdeče boje. Poskusila jo bo Goriška kmetijska šola. O vspehu bomo ob svojem času povedali tudi našim gospodarjem.

„Gosp. list.“

Postava od 26. septembra 1874,

veljavna za Kranjsko,

s katero se razpisuje cestni policijski red javnih nedržavnih (necesarских) cest.

(Dalje in konec.)

II. Določbe v varnost cestnega občila.

§. 13. Po javnih cestah nič ne sme vožnje in hoje zapirati niti po dnevi niti po noči.

Kaznilna je vsaka nalašč ali po neskrbljivosti narejena zapreka cestnega občila.

Kedar bi se take zapreke namerile, brez odloga jih je odpraviti ob troških tistega, kdor jih je zakrivil.

§. 14. Tako je tudi vsako dejanje ali zamudo, s čimer bi se oziroma cestnega občila v opasnost (nevarnost) pripravil človek ali njegova svojina, kaznjevati po le-tem zakonu, če stvar te vrste ne spada pod občne kazenske zakone.

§. 15. Okvarjene mostove in brvi je takoj popraviti in kedar bi se voda više zajezila ali zemlja utr-gala, naj se naredi ter v dobrem bitji drži dovolj pregradnih golij (šrang) ali kolov, zasajenih, da bi se z njimi odvrnila nesreča.

Ako se na javnih cestah zvršujejo kake stavbe, treba skrbeti, da vožnji in hoji ostane dovolj širok prostor, in kedar bi se to ne moglo, naj se za ta čas občilu pot najde.

§. 16. Nevpreženi vozovi ne smejo na cestišči stati. A kedar se tega vsled kake nezgode nikakor ni ogniti, naj voz ne ostane brez čuvaja ali po noči ne brez luči.

Pred krčme se vozovi smejo na stran ob cestišči in vrhu tega po noči samo s potrebno lučjo postavljati.

§. 17. Ni dovoljeno, po cesti voziti z dvema vozovoma, ki sta drug za drugim pripeta. Izimek je tedaj, kedar se pripne tak voz, ki je sam tudi vozno blago, ali kedar se samotežnik pripne k nakladnemu vozu, ali kedar se spneta dva prazna nakladna ali za domačo gospodarsko rabo potrebna vozova.

Krajevno oblastvo utegne določnim vrstam pocestnega vozila še druge izimke od te prepovedi privoliti ondod, kodar so kraji taki, da je to potrebno.

§. 18. Nakladni voz se ne sme nad devet črevljev široko naložiti.

Izimek se dovoliti more samo pri tistih nerazdelilnih stvaréh, katere imajo tak obsežek, da se ob njihovem prevozu ne more pri tej meri nakladne širjave ostaniti.

Na nobenem vozu se ne smejo napraviti sedeži, kateri bi premoléli širino voza ali naloženega blaga.

§. 19. Kedar se prevažna na sanéh, naj se voznej živini dade kraguljevci ali zvonci.

§. 20. Vsak voz, če posebne razmere ne zapovedujejo izimka, naj se v levo stran ogiblje ter v desno stran prihiteva, in brez upora naj se umakne vozovam, kateri ga mislijo prihiteti ali srečati.

§. 21. Kjer so zaradi cestnega vzdrževanja naloženi kameni ali leseni hlodiči za to, da se ne bi narejale po cesti kolesnice, tam naj voz na drugo stran ceste kréne ter v to namero naloženih kamenov ali hlo-dičev ne sme ni premekniti ni prevoziti.

Dolžnost je cestarjem, da te kamene ali hlo-diče umaknejo, predno se zmračí.

§. 22. Voznik ne sme iti med vožnjo nikamor proč od voza.

Ni dovoljeno, da bi en sam voznik vodil po dva ali po več upreženih vozov.

§. 23. Nizdólu naj vsak voznik zavre svoj voz, in kateri živino vodi samo z usnénim povodcem (vajetom), naj ide poleg voza.

§. 24. Na vozu spati je vozniku prepovedano, kar se najostreje more.

§. 25. Naravnost je prepovedano, z bičem pokati po zaprtih seliščih, tako tudi na odprti cesti, ako drug voz mimo ide, ali ako se živina memo žene.

III. Zvrševanje cestno-policijskega redú in določbe kazni.

§. 26. Prestopki čez ta cestno policijski red, če ne spadajo podobčne kazenske zakone, pokoré se z glóbo (kaznijo v novcih), katere je od 1 do 10 gold. avstr. velj., in ako bi kaznjénc ne mogel plačati, naj dobode po 6 do po 48 ur zapora.

Globo je treba takoj odšteti ali za trdno ugotoviti.

§. 27. Kedar je prestopak tak, kakor ga piše drugi odstavek v §. 17, naj se po razmerah kaznuje krčmar in tudi voznik.

§. 28. Ob tacihi slučajih, kakoršne pišejo §§. 10, 11, 12, 18 in 22, bodi vožnja v prepovedanem načinu dovoljena samo do prvega selišča, v katerem se more potem odpraviti vse, kar se ob zakon zadeva.

§. 29. Cestno-policijski red zvrševati je dolžnost županu tiste občine, v katere okoliši cesta leží.

Zategadel je tudi občina za vse pokvarbe cestnih stvari (§. 1) porok tako, da je ob svojih troških dolžna te stvari zopet napraviti; a prihranja se jej pravica od krivca iztérjati vse svoje založene stroške.

§. 30. Občinski župan more s privolitvijo okrajno-cestnega odbora razpisati na katem kraju ali ob katem času potrebne posebne cestno-policijske ukaze, na pr. prepoved, po katem okvarjenem mostu voziti sploh ali samo taka bremena, katera presežajo določeno težo itd., ter ob enem sme pretiti s kaznijo, katera naj ne prestopi mere, postavljene v §. 26.

§. 31. Tisti, kateri delajo proti določilom tega cestno-policijskega redú ali proti kaki cestno policijski naredbi, ki jo je razpisal občinski župan (§. 30), naj se ovadijo ali po razmerah tudi priženó najbližjemu občinskemu županu ter posebno tistemu, ki stanuje v to stran, kamor je voz iti namenjen, da bode z njimi uradno postopal o kazni.

Občinski župan treba, da prestopkom, kateri so se mu povedali, tudi ako so storjeni v okolišči kake druge občine, ob kratkem pozve okolnosti dejanja, in da potem sodbo izreče in zvrši, ter kaznjencu, kedar zahteva, podá pismeno potrdilo prisojene kazni in izrečnega povračila za narejeno kvaro.

Pritožbe proti razsodbam občinskega župana gredó k političnemu okrajnemu oblastvu.

§. 32. V nadzor in obrambo voznihi cest in cestnega občila, ter drevoredov, zasajenih ob cestah, dolžnost posebno veže organe cestne uprave, krajevne in poljske policije ter tudi c. k. žandarmstvo.

Kogar ti organi primejo zaradi cestno-policijskega prestopka, naj jim bode brez ugovora pokoren, — ako

ne, potem ga ne zadene samo kazen, odločena tem prestopkom, nego pokorjen bode tudi po kazenskih določilih o upornosti in protiviljenji uradnim služnim organom.

Organe cestne uprave ter krajevne in poljske policije naj politična oblastva vzmó v prisego na njih služno dolžnost. V službi je treba, da nosijo posebno znamenje, ter kedar opravljajo svojo službo, stojé v eni vrsti z javnimi organi.

§. 33. Globa, pobrana za prestopke čez ta cestno-poličijski red ali čez kakošno cestno-poličijsko naredbo, pride v okrajno-cestni zaklad tistega okraja, kjer je bila kazenska razsodba izrečena.

Národno-gospodarske stvari.

Ljudski učitelji v Goriški kmetijski šoli.

Kmetijska šola v Gorici, v kateri je bilo letos 22 slušateljev, med njimi sta bila le 2 učitelja iz Kranjskega, se je pričela 20. septembra in se je 20. oktobra končala. Podučevala sta v ti šoli, katere voditelj je bil dr. Mona, gospoda prof. Povše in Kuralt. Gosp. Povše je predaval geologijo (zemljeznanstvo), izboljševanje zemlje, gnojenje, obdelovanje njeno in za to potrebne kmetijske stroje. Gosp. Kuralt je razlagal fiziko s posebnim ozirom na klimatologijo (vremenoslovje).

Prvi izlet so slušatelji kmetijske šole v Gorici imeli k gosp. dr. Leviju blizu Gradiške. Tukaj se je videlo, kakošno zemljo in lego trta ljubi in kako se mora z njo ravnati, da jo tudi močna burja tako hudo ne pokvari in jej močni viharji ne škodujejo. Videli so g. slušatelji, kako se more vsaki posamezni del zemlje dobro obrniti in kako se lahko pomaga k hitrejšemu dozorenju sadja. Videlo se je pri gosp. dr. Leviju modro delovanje z gnojem in vsa za obdelovanje zemlje potrebna kmetijska orodja. Videla se je umno uravnana in dobro izdelana vinska klet, dalje se je videl pripravi kraj in potrebno orodje za ohranjenje jajčic in semena svilnih gosenic.

Potem, ko sta gosp. prof. Povše in Kuralt slušateljem razložila in dokazala korist kmetijskih strojev (mašin) za obdelovanje zemlje, je gosp. dr. Levi vse pričujoče gospode slušatelje kmetijskega kursa povabil na kozarec dobrega vina, katero on na dobro obdelanem vinogradu prideluje.

Drugi izlet je bil v c. kr. gozd, v katerem se je videlo, kako se more gozd odgojevati. Videli so slušatelji tukaj lepe grede bukovih, borovčevih in hrastovih dreves. Tretji izlet je bil v vrt kmetijske šole v Gorici. Tukaj so učitelji praktično poskušali kmetijska orodja, katera bi bila boljša za obdelovanje zemlje. Pri tej poskušnji so g. učitelji, kateri so imeli čast se vdeležiti kmetijskega kursa v Gorici, po praktični poskušnji spoznali, da ima Hohenheimsko oralo prednost pred marsikaterim drugim oralom.

Imenovano oralo ni težko in zemljo prav dobro obrača. Oralo, katero zemljo le na stran vrže (meče), ne zadostuje dobrimu obdelovanju zemlje. Oralo, da je za obdelovanje zemlje dobro, mora popolnoma površnje plast zemlje obrniti in to Hohenheimsko oralo prav dobro stori.

Četrta ali zadnja izlet je bil v Amonestero blizu Akvileje k baronu Riterju, pri katerem so gosp. slušatelji videli vsa za obdelovanje zemlje potrebna kmetijska orodja, lepo obdelane in uravnane vinograde, kateri se razprostirajo po lepi ravnini nekdanjega mesta Akvileje, katero je grozoviti Atila razdjal in pokončal.

Pri gosp. baronu Riterju, kateri ima kakih 500 repov goveje živine, se je videlo modro gospodarstvo z živinorejo in umno napravljeni hlevi in gnojišča. Tukaj so se videle jako lepe krave Marijadvorskega, Tirolskega, Muricodolskega, Švicarskega, Bernskega, Pincgavskega in Forlanskega plemena. Tukaj se je videlo, koliko da nese kmetu živinoreja, če je na pravem mestu. Potem, ko so slušatelji ogledali lepo izrejena goveda, so se podali v Akvilejo, kjer so potem pri krčmarju F. M. imeli skupno kosilo, pri katerem so se odmevale slovenske pesmi.

Vsi g. učitelji, kateri so se vdeležili kmetijskega kursa v Gorici, so pridobili lepe in potrebne vednosti v kmetijstvu. Toraj posebna hvala zato gré gosp. prof. Povšetu in Kuraltu, katera sta se skozi celi mesec jako trudila slušateljem dobro razložiti lepe in koristne nauke kmetijstva, brez katerih kmet nikakor popolnoma svojega namena doseči ne more.

Politične stvari.

Pred tremi leti.

Tudi spomin koristi.

Pod tem naslovom je prinesel „Vaterland“ sestavek, ki je vreden, da ga tudi mi Slovenci v svojem jeziku beremo. Tako-le se glasi:

„14. septembra je bil Českemu deželnemu zboru izročena kraljevi dopis od 12. septembra, v katerem so stale sledeče besede:

„„Spominjaje se državnopravnega stališča krone Česke in v zavesti blišča in moči, katero je ona dodelila Nam in Našim prednikom, — spominjaje se nadalje nepremakljive zvestobe, s katero je Česki narod zmirom podpiral Naš prestol, pripoznavamo radi pravice tega kraljestva, in smo pripravljeni to priznanje ponoviti s prisego kronanja.““

9. in 10. oktobra 1871 je s privoljenjem Njegovega Veličanstva cesarja od komisije 30 deželnih poslancev izdelano spravno pismo sprejela večina dveh tretjin Českega zbora.

13. oktobra je deželni zbor Tirolski sklenil adresso do cesarja, ki se v bistvenih zadevah popolnoma sklada s sklepi Českega deželnega zbora, — isti dan je moravski deželni zbor sklenil adresso do cesarja, katera popolnoma pritrjuje fundamentalnim člankom.

Ravno ta dan je tudi pristopil Kranjski deželni zbor fundamentalnim člankom.

14. oktobra je cesar iz Ischl na prišel na Dunaj, da sklene odgovor Českemu deželnemu zboru. Grof Beust je fundamentalnim člankom ugovarjal s temi-le točkami:

1. Pogodba z Ogersko se ne sme več prenesti.

2. Vse dotične postave (tedaj tudi postava o obravnavi skupnih zadev) se smejo le po tisti poti prenesti, po kateri so narejene bile;

3) državnopravno stališče Avstrijskih dežel je razsodila že ustava;

4) vlada ne obljubi v cesarjevem dopisu prinesiti fundamentalne članke državnemu zboru v razpravo.

15. oktobra so popolnoma zanesljivi računi kazali, kako stojé stranke v državnem zboru, namreč: 139 poslancev za spravo med narodi zavzetih, 64 pa ustavo-vercev, po tem takem večino dveh tretjin za grofa Hohenwarta.

16. oktobra je bil kraljevič Saksonski pri našem cesarju.

Vsi Dunajski časniki so že govorili o tem, da omahuje ministerstvo Hohenwartovo.